

Онај ко проузрокује давања пензијског и инвалидског осигурања пре њего што настану ризици који се не могу уписати у било чију кривицу не може се ослободити обавезе накнаде тих давања ако је до давања дошло његовом кривицом: радњом, односно пропуштањем. Његова кривица за штету која тако настане Заједници заснива се на општим правилима о кривици и одговорности за насталу штету, утврђеним Законом о облигационим односима. Обавезе накнаде штете по основу кривице не може га ослободити околност што плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање, будући да давања по основу пензијског и инвалидског осигурања до којих дође пре природног настанка ризика осигурања представљају штету за надлежну заједницу пензијског и инвалидског осигурања, која мора бити накнађена. Нико не може бити ослобођен одговорности за накнаду штете до које је дошло његовом кривицом или његовом крајњом непажњом, па ни у случају кад он плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање. То не покрива његову одговорност за насталу штету. Стога обавезе које већ има према Заједници, и које настају по једном другом основу, не покривају обавезе по основу кривице за насталу штету.

(Одлука УСЈ, у број 241/88, од 21. октобра 1988)

Припремио *Борђе Бурковић*

## ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА СРБИЈЕ

### ИЗВОРИШТЕ ВОДОСНАБДЕВАЊА И ЊЕГОВА ЗАШТИТА

У предлогу се наводи да су одредбе члана 14. Закона о искоришћавању и заштити изворишта водоснабдевања неуставне јер ограничавају уставна права грађана, који су се затекли у ужој зони заштите, тако што забрањују грађење свих врста објеката осим водопривредних и објеката водоснабдевања. Овлашћени предлагач посебно истиче да су река Расина и акумулационо језеро „Хелије”, које је на њој изграђено, оспореним Законом сврстани у изворишта првог ранга. Један број домаћинстава из зоне потапања је расељен, а око 200 пољопривредних домаћинстава нашло се у ужој зони заштите, односно на удаљености од 20 до 50 метара од обале језера. Пошто је, према оспореној законској одредби, у овој зони градња забрањена, грађани су принуђени да купују другу земљу и да приликом промене намена пољопривредног земљишта плаћају накнаду у висини стоструког катастарског прихода, коју прописују оспорене одредбе члана 59. Закона о пољопривредном земљишту. Оспорене одредбе Закона о коришћењу пољопривредног земљишта односе се на све случајеве промене намене пољопривредног земљишта, без обзира да ли је оно неопходно услед више силе или других објективних разлога. У предлогу се износи мишљење да оспорене законске одредбе треба да предвиде ослобађање у корист земљорадника који су услед више силе (земљотреса, клизавости терена и сл.) и других објективних разлога принуђени да пољопривредно земљиште користе за друге намене.

Према оспореном члану 14, став 1. Закона о искоришћавању и заштити изворишта водоснабдевања у ужој зони заштите изворишта забрањено је грађење свих врста инвестиционих објеката као и објеката грађана, осим водопривредних објеката, односно објеката водоснабдевања. Изузетно од ове одредбе у ужој зони заштите изворишта која се, у смислу чл. 7, ст. 2. овог Закона, не сматрају приоритетним може се дозволити реконструкција инвестиционих објеката и објеката грађана, као и изградња привремених објеката (чл. 14, ст. 2).

Одредбама чл. 3, и 7. оспореног Закона река Расина је сврстана у извориште првог ранга, која се сматрају приоритетним у погледу коришћења и реализације система водоснабдевања, па је у ужој зони заштите овог изворишта забрањено грабење свих врста инвестиционих објеката и објеката грађана, њихова реконструкција и изградња привремених објеката.

Оспореним чланом 59, став 1. Закона о коришћењу пољопривредног земљишта прописано је да организације удруженог рада и друге организације и заједнице, као и сопственици земљишта у чију корист је дошло до промене намене обрадивог пољопривредног земљишта, плаћају једнократну накнаду. Висина накнаде из става 1. овог члана утврђује се у висини стотруког катастарског прихода за то земљиште и уплаћује се на посебан рачун код специјализоване пољопривредне банке — „Агробанке“ (став 2. члана 59). Инвеститор може, према ставу 3. истог члана, да приступи радовима којима се мења намена обрадивог пољопривредног земљишта када плати накнаду.

Према члану 85. Устава СР Србије земљиште, шуме, воде, водогици и друга природна богатства као добра од општег интереса уживају посебну заштиту и користе се под условима и на начин прописан законом. Члан 86. Устава СР Србије утврђује да се свако земљиште, шуме, вода и водоток и друга природна богатства морају искористићавати у складу са законом предвиђеним општим условима којим се обезбеђује њихово рационално искористићавање и други општи интереси, а према члану 299, став 1, тачка 6. Устава, Република у оквиру својих права и дужности, поред осталог, уређује систем заштите и унапређења пољопривреде и шумарства, коришћења пољопривредног земљишта, природних богатстава и вода и утврђује политику и мере у овим областима и обезбеђује спровођење тих мера које су од интереса за Републику.

Полазећи од уставног начела заштите добара од општег интереса израженог у чл. 85. и 86. Устава СР Србије, као и одредбе члана 299, став 1, тачка 6. Устава која представља основ за законско регулисање те заштите Уставни суд Србије је оценио да нема основа за интервенцију у односу на оспорене одредбе члана 14. Закона о заштити изворишта водоснабдевања и чл. 59. Закона о коришћењу пољопривредног земљишта, па је одлучио да одбије поднети предлог.

*(Одлука Уставног суда Србије IV бр. 29/88 од 13. X 1988)*

## ЛЕГАЛИЗАЦИЈА БЕСПРАВНО ИЗГРАБЕНИХ ОБЈЕКТАТА

Скупштина општине Босилеград је у свом одговору на наводе иницијатора обавестила Суд да је Одлука извршена, односно да је имала ограничено дејство.

Уставни суд Србије је утврдио да члан 19. Закона о изградњи објеката („Службени гласник СР Србије”, бр. 10/84) наведен у вводу Одлуке, није правни основ за њено доношење. Ова законска одредба се не односи на услове изградње објеката грађана, већ уређује садржај инвестиционог програма за изградњу стамбеног објекта који се гради за тржиште или у оквиру друштвене стамбене изградње преко самоуправних интересних заједница и стамбених задруга.

Одлуком су уређени услови за легализацију породичних стамбених зграда чија је изградња отпочела до ступања на снагу Одлуке, и то са роком од 30 дана од њеног ступања на снагу (27. XII 1984. године).

Одредбама члана 96, став 2. наведеног Закона, дата је могућност легализације објеката изграбених без одобрења до ступања на снагу истог Закона (18. III 1984. године) под условом да су на подручју на коме је просторним, односно урбанистичким планом предвиђена изградња објеката те врсте и намене, као и да се ти објекти уз одговарајуће радове могу ускладити са тим планом. Овим законским одредбама је надлежни

орган скупштине општине био овлашћен да одреди детаљне урбанистичко-техничке и друге услове прописане законом и другим прописима под којима се ови објекти могу ускладити са условима градње и рок у коме се одобрење може накнадно прибавити, а који не може бити краћи од 30 дана нити дужи од 90 дана.

По оцени Суда, Одлуком је прекорачено наведено законско овлашћење скупштине општине утолико што се не односи на легализацију објеката изграђених до ступања на снагу Закона, већ на објекте чија је изградња започета.

При оцени Одлуке, Суд је имао у виду да је чланом 5. Закона о изменама и допунама Закона о грађевинском земљишту („Службени гласник СРС”, број 14/86) дата могућност легализације и објеката чија је изградња започета без одобрења, ако су испуњени законом утврђени услови под којима се ови објекти могу ускладити са прописаним условима изградње и под условима да грађанин преузме обавезу да плати накнаду за уређивање градског грађевинског земљишта, као и накнаду за коришћење градског грађевинског земљишта.

На основу изложеног, а имајући у виду да је скупштина општине према сада важећим одредбама члана 55. Закона о грађевинском земљишту — пречишћен текст („Службени гласник СРС”, број 27/88) овлашћена да легализује, под законом прописаним условима, не само изграђене објекте, већ и објекте чија је изградња започета без одобрења надлежног органа, као и да је наведена Одлука имала ограничено дејство, односно да је извршена, Суд је одлучио да не прихвати дату иницијативу.

*(Решење Уставног суда Србије IV бр. 176/88 од 13. X 1988)*

## ЗАЈЕДНИЧКИ ТРОШКОВИ СТАНАРА

Суд је утврдио да Скупштина Самоуправне интересне заједнице становања своју Одлуку о инвестиционом и текућем одржавању стамбених зграда и станова није објавила мада ју је примењивала и она је производила правно дејство.

Полазећи од одредбе члана 232. Устава СР Србије којом је прописано да се самоуправни општи акти не могу примењивати пре него што се на одговарајући начин објаве, као и чињенице да у остављеном року није поступљено по решењу Суда, Суд је одлучио да наведену Одлуку укине у целини.

Суд је такође утврдио да оспорена Одлука садржи недостатке материјално-правне природе. Наиме, одредбом члана 19. Одлуке прописана је обавеза за власнике етажних станова који се налазе у зградама у друштвеној својини на територији општине Љиг да на име трошкова текућег и инвестиционог одржавања заједничких делова зграде, интересној заједници плаћају износ у висини од 30% од дела станарине које се плаћа за одговарајући друштвени стан.

Суд је оценио да је овакво нормирање несагласно са одредбом члана 87. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СРС”, бр. 9/85, 11/88), којима су регулисани услови и начин утврђивања обавеза етажних власника у погледу одржавања заједничких делова зграда. Полазећи од различите намене појединих заједничких делова зграде, тј. да ли служе свим заједничким деловима или само неким од њих, Закон у ст. 1. и 2. члана 87. прописује обавезе етажних власника у погледу одржавања заједничких делова зграде. Наиме, власници су дужни да учествују у трошковима одржавања заједничких делова зграде сразмерно вредности посебних делова према укупној вредности целе зграде, а ако заједнички делови одлуке само неким посебним деловима зграда сразмерно вредности њихових посебних делова према укупној вредности оног дела зграде у коме се ти посебни делови налазе. Према ставу 3. члана 87. начин обез-

беживања средстава потребних за текуће и инвестиционо одржавање утврђује се уговором који закључују сви сопственици посебних делова зграде и одговарајућа самоуправна интересна заједница становања.

(Одлука Уставног суда Србије IV бр. 201/87 од 20. X 1988)

### САМОУПРАВНИ СПОРАЗУМ И ЦЕНЕ

Према наводима иницијатора, разлог оспоравања одредаба је у томе што се њима уводи, за организације удруженог рада које су приступиле Споразуму, обавезна примена Приручника за обављање консалтинг услуга у инвестицијској изградњи који је издао „Копројект“, Загреб, 1983. године.

У одговору Пословне заједнице ОУР-а за пројектовање и сродне техничке услуге „Унијапројект“, Београд, наводи се да Приручник нема снагу обавезујућег акта. Оспореним одредбама Самоуправног споразума предвиђена је могућност да се Приручник користи при планирању и образовању цена и за утврђивање временских норми у пословима пројектовања и другим техничким пословима. Споразумом су уређени основни критеријуми а организације удруженог рада их разрађују и проширују према својим могућностима и потребама.

Према члану 15. Самоуправног споразума, при образовању цена могу се користити и елементи из Приручника за обављање консалтинг услуга. Чланом 50, став 1, ал. 1. Споразума предвиђено је да се за послове пројектовања и друге техничке послове утврђују временске норме, изражене у часовима рада користећи планске и искуствене показатеље, као и Приручник за обављање консалтинг услуга.

Оспорене одредбе члана 15. и члана 50, став 1, алинеја 1. Споразума су одредбе општег и упућујег карактера, које се не могу непосредно примењивати, већ организације удруженог рада које су закључиле Споразум треба да их разраде и конкретизују према својим могућностима и потребама. То није несагласно са чланом 560. Закона о удруженом раду („Службени лист СФРЈ”, бр. 11/88 — пречишћен текст — раније члан 586), према коме се самоуправним споразумом уређују и усклађују друштвено-економски и други самоуправни односи и интереси у друштвеној репродукцији и у другим облицима радних људи и њихових самоуправних организација и заједница, те се поред осталог могу утврђивати и основи и мерила за распоређивање дохотка и уређивати критеријуми за самоуправно уређивање цена.

С обзиром да не постоје разлози због којих би уставност и законитост оспорених одредаба била доведена у питање, Уставни суд Србије је решио да не прихвати иницијативу.

(Решење Уставног суда Србије IV бр. 324/87 од 20. X 1988)

Припремио Томислав Вељковић

## ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

### РЕВИЗИЈА СЕ МОЖЕ УЛОЖИТИ САМО ПРОТИВ ОДЛУКЕ КОЈОМ СЕ ПОСТУПАК ОКОНЧАВА

Првостепени привредни суд се огласио стварно ненадлежним и предмет уступио II општинском суду као стварно и месно надлежном суду.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепено решење.